

University of Groningen

De invloed der geslachtshormonen op het epitheel van uterus en vagina

Weering, Jacob van

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

1933

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Weering, J. V. (1933). *De invloed der geslachtshormonen op het epitheel van uterus en vagina*. s.n.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

HOOFDSTUK X.

Slotbeschouwing en samenvatting.

Wat leeren ons de in het vorige hoofdstuk beschreven epitheliale veranderingen van portio en cervicaalepithelium, tijdens den geslachtsrijpen leeftijd — met name tijdens de zwangerschap —, met betrekking tot de pathogenese van het collum (portio en cervix) carcinoom?

Uitvoerige statistische gegevens hebben aangetoond, dat er een betrekking bestaat tusschen zwangerschap en baarmoederkanker.

Het carcinoma corporis uteri is veelvuldig bij vrouwen, die *niet* gebaard hebben; het carcinoma portionis uteri is veelvuldig bij vrouwen, die kinderen hebben gehad. Het collumcarcinoom neemt met den leeftijd af, het corpuscarcinoom toe. Corpuscarcinoom is in de jonge jaren een zeldzaamheid, boven de 50 jaar is $\frac{1}{6}$ van alle carcinomen bij de vrouw corpuscarcinoom. Nulligravidae krijgen \pm driemaal zoo vaak corpus-, ovariaal- en vaginaalcarcinoom dan collumcarcinoom. De eerste graviditeit is reeds voldoende, om het frequentieverschil tusschen collumcarcinoom en alle andere genitaalcarcinomen bij nulligravidae en I gravidae grondig te verschuiven. (Deelman¹⁾). De totale morbiditeit aan kanker van de geslachtsorganen gezamenlijk, wordt evenwel niet veranderd door de eerste zwangerschap (Peller²⁾). Alleen bij zéér veel zwangerschappen, treedt er een bevorderend moment voor carcinoom der genitalia op, in het bijzonder der portio vaginalis uteri. Een zeer snelle frequentie van zwangerschappen — zoowel voldragen als onvoldragen —, binnen een kleine tijdsruimte der voortplantingsperiode, bleek het manifest worden van collumcarcinoom te bevorderen. Een te snelle herhaling der veranderingen aan portio

en cervix brengt het neoplasma uit zijn latente stadium tot activiteit.

De door de eerste graviditeit aan het collum uteri teweeggebrachte processen — in den zin der traumatische theorie opgevat als rekking, scheuren, litteekens, — zijn als carcinogene factoren van grootere beteekenis beschouwd, dan alle veranderingen door volgende graviditeiten (Deelman¹⁾). Schottländer en Kermanner²⁾ verklaren het frequentieverschil tusschen nulliparae en I parae door de aanwezigheid van het laceratie-ectropium aan het ostium uteri externum bij vrouwen, die gebaard hebben. Dit zou bij de ontwikkeling van het collumcarcinoom een locus minoris resistentiae vormen.

Dat de traumata van den partus en de litteekens der cervix evenwel niet het essentieele kunnen zijn in de aetiologie van het collumcarcinoom, blijkt wellicht uit het minder frequent voorkomen van vaginaalcarcinoom bij I parae, dan bij nulligravidae en dat ook het hymencarcinoom zeer zeldzaam is. Stieve³⁾ ontkent zelfs het ontstaan van traumata aan cervix en portio als gevolg van de baring. Aan het slot van zijn uitvoerig anatomisch onderzoek over de cervicale veranderingen gedurende de zwangerschap, partus en puerperium, schrijft hij: „Niemals fand ich im Bereiche des Halsteiles oder Scheidenfortsatzes grössere Narben oder auch nur derbe Züge von straffem Bindegewebe, die als Reste der früheren Cervixrisse gedeutet werden könnten; auch da nicht, wo der äussere Muttermund mehrfach gelappt erschien. Die Muttermundslippen sind stets gleichmässig von geschichtetem Plattenepithel überzogen, der Cervicalkanal von hohem Zylinderepithel ausgekleidet.”

In het licht gezien van de beteekenis der hormonale epithelprikkels voor de regeneratieprocessen aan portio en cervix, als mogelijke aetiologische factor in het complex van factoren, dat aan het collumcarcinoom ten grondslag ligt, zouden de vermelde conclusies, uit de statistische gegevens,

¹⁾ Ned. Tijdschr. v. Gen. (1920), II, Bldz. 2867.

Ned. Tijdschr. v. Gen. (1921), II, Bldz. 3073.

²⁾ Arch. f. Gynaek. Bd. 118, S. 59, (1923).

¹⁾ l.c.

²⁾ Gecit. n. Peller, l.c.

³⁾ l.c.

kunnen worden verklaard. Immers, in Hoofdstuk VIII werd gewezen op de betekenis, die de regeneratie in het algemeen heeft voor de aetiologie van de maligne nieuwvorming.

In Penris'¹⁾ opvatting over het samengaan van „veel” collumkanker” met „weinig steriele vrouwen”, als twee verschijnselen met één gemeenschappelijke oorzaak, kan het oorzakelijk verband tusschen beide worden teruggebracht tot de hormonale functies van de hypophysevoorkwab en het ovarium. Immers, of de vrouw al of niet zwanger wordt, wordt mede bepaald door de juiste hormonale functies van kiemklieren en hypophysis, terwijl, wanneer bij haar een dispositie aanwezig is tot het verkrijgen van carcinoma uteri, aan diezelfde hormonale invloeden op het portio-epitheel een betekenis mag worden toegekend.

Het dierexperiment geeft steun aan deze beschouwing, ontleend aan de statistische gegevens, over kanker der vrouwelijke geslachtsorganen in zijn betrekkingen tot zwanerschap en geboorte, vanuit het gezichtspunt der hormonale regeneratieprocessen, als aetiologische factor in het ontstaan van het collumcarcinoom. Immers, de experimenteel verkregen groeiverschijnselen aan het epitheel in Hoofdstuk VIII, die in den aanvang van de gemeenschappelijke werking van menformon en teer te voorschijn treden, zijn zeker zóó merkwaardig, dat in de pathogenese van het collumcarcinoom bij den mensch aan zulk een hormonaal moment, onder invloed van cancerogene factoren, een aetiologische betekenis zal mogen worden toegekend.

Samenvatting.

In de publicaties van Hofbauer, waarin als experimentele leukoplakie van de portio vaginalis bij caviae epitheelveranderingen, na implantatie van runderhypophysevoorkwab in de spieren, worden vermeld, is de interpretatie der verkregen verschijnselen onjuist.

Het blijkt inderdaad, dat hypophysevoorkwab een direct stimuleerenden invloed heeft op vagina- en cervixepitheel,

zoowel bij normale geslachtsrijpe dieren, als bij castraten. Er komt epitheelvermeerdering met verslijming, soms van alle cellagen. Aan de cervix treden deze veranderingen het eerst op. Deze epitheelproliferaties zijn physiologisch te noemen. Verslijming van vaginaal- en cervix-epitheel is bij caviae typisch gedurende de graviditeit.

Bij toediening van prolan (Laqueur) gaat het hyperplastische epitheel van vagina en portio verhoornen, daarentegen bij castraten verslijmen. Er is verder een kwalitatief verschil tusschen prolan en hypophysevoorkwabweefsel.

Menformon (Laqueur) geeft aan de proximaal gelegen cervixklieren een duidelijke vermeerdering met verslijming, nooit aan de vagina en de portio. Hier treedt steeds epitheelhyperplasie met verhoorning op, zooals kenmerkend is voor den oestrus. De twee potenties dezer epitheelsoorten — verslijming en verhoorning —, zooals wij die bij de knaagdieren afzonderlijk tot uiting zien komen, al naar gelang het epitheel wordt geprikkeld door menformon of hypophysevoorkwabhormoon, treden door den prikkel der teerapplicatie gelijktijdig aan den dag.

Noch prolan, noch menformon, noch teer geeft, ook niet na langdurige toediening, locale groeiverschijnselen van het epithelium; er treden epitheelveranderingen op, die zich diffuus over den geheelen tractus genitalis uitstrekken.

Worden echter menformon en teer te zamen toegediend, dan ziet men in den aanvang der dierproef epitheelstructuren, die morphologisch wel zéér op malignen groei gelijken.

Op de betekenis van dit verschijnsel, als aetiologisch moment in de pathogenese van het collumcarcinoom bij den mensch, wordt gewezen. Er wordt aangetoond, dat ook bij de zwangere vrouw aan portio- en cervicaalepithelium zich belangrijke epitheliale proliferatieverschijnselen voordoen. Daardoor is het tevens mogelijk een aantal betrekkingen tusschen graviditeit en collumcarcinoom, zooals deze uit statistische gegevens kunnen worden afgeleid, gemeenschappelijk uit één gezichtspunt te bezien.

¹⁾ Ned. Tijdschr. v. Gen. No. 22, bldz. 2828, (1931).